

Kolonializm a czasy współczesne

Lekcja z Edu.esri.pl

Kolonializm a czasy współczesne

Poziom znajomości GIS: podstawowy

Narzędzia: ArcGIS Online

Materiały (dane): Dostarczone wraz z lekcją.

Cel: Określenie wpływu kolonializmu i jego rozpadu na współczesny podział polityczny świata.

Wstęp

Kolonializmem nazywa się proces polegający na podporządkowywaniu i uzależnianiu obszarów słabiej rozwiniętych gospodarczo przez państwa o silniejszych gospodarkach.

Proces ten zaczął się w epoce wielkich odkryć gospodarczych, kiedy to niektóre państwa europejskie zaczęły zajmować nowo odkrywane lądy i przekształcać je w terytoria podporządkowane politycznie i gospodarczo - tak zwane kolonie.

Kolonializm zazwyczaj wiązał się z prowadzeniem rabunkowej gospodarki przez kolonialistów na zajętych terytoriach oraz uciskaniem i wykorzystywaniem miejscowej ludności do często niewolniczej pracy.

Szczyt kolonializmu przypada na koniec XIX w. Największymi mocarstwami kolonialnymi były: Wielka Brytania, Francja, Hiszpania, Portugalia, Rosja, zaś w drugiej połowie XIX w. również Niemcy, Włochy, Stany Zjednoczone, Japonia, Belgia i Holandia.

Do rozpadu mocarstw kolonialnych (dekolonializmu) doszło w XX w.

1. Otwórz aplikację dostępną pod adresem <https://arcg.is/080vGe> w serwisie ArcGIS Online.
2. Zapoznaj się z działaniem wyświetlanej na ekranie aplikacji. Zawiera ona slajdy opisujące dawne i obecne formy zależności między mocarstwami kolonialnymi a zależnymi od nich terytoriami wraz z przykładami z całego świata.

Kolonializm a czasy współczesne

Lekcja z Edu.esri.pl

Mapa narracyjna

Kolonializm a czasy współczesne

Kolonializmem nazywa się proces polegający na podporządkowywaniu i uzależnianiu obszarów słabiej rozwiniętych gospodarczo przez państwa o silniejszych gospodarkach.

Proces ten zaczął się w epoce wielkich odkryć gospodarczych, kiedy to niektóre państwa europejskie zaczęły zajmować nowo odkrywane lądy i przekształcać je w terytoria podporządkowane politycznie i gospodarczo - tak zwane kolonie. Kolonializm zazwyczaj wiązał się z prowadzeniem rabunkowej gospodarki przez kolonialistów na zajętych terytoriach oraz uciskaniem i wykorzystywaniem miejscowej ludności do często niewolniczej pracy. Szczyt kolonializmu przypada na koniec XIX w. Największymi mocarstwami kolonialnymi były: Wielka Brytania, Francja, Hiszpania, Portugalia, Rosja, zaś w drugiej połowie XIX w. również Niemcy, Włochy, Stany Zjednoczone, Japonia, Belgia i Holandia.

3. Aby przejść do następnego slajdu, przewiń prezentację, trzymając kursor myszy nad polem z treścią po lewej.

Mapa narracyjna

Kolonializm a czasy współczesne

kondominium nazywamy kraj zależny, zarządzany jednocześnie przez dwa państwa.

Na mapie obok widoczny jest obszar wyspiarskiego państwa Vanuatu, które do roku 1980 jako Nowe Hebrydy było kondominium francusko-brytyjskim.

Terytorium mandatowe

Terytorium mandatowe był krajem, który po I wojnie światowej został odebrany Niemcom lub Turcji przez Ligę Narodów i powierzony do administrowania Wielkiej Brytanii, Francji lub Belgii, będącymi państwami tzw. ententy. Po II wojnie światowej terytoria mandatowe przekazano pod administrowanie Organizacji Narodów Zjednoczonych i nazwano je terytoriami powierniczymi.

Na mapie obok przedstawiono cztery kraje Bliskiego Wschodu, odebrane po I wojnie światowej Turcji przez kraje Ententy: Wielkiej Brytanii i Francji.

Dekolonizacja - czy to już przeszłość?

Do rozpadu mocarstw kolonialnych (dekolonializmu) doszło w XX w. Wciąż jednak istnieją terytoria, które dalej są zależne od państw,

Kolonializm a czasy współczesne

Lekcja z Edu.esri.pl

4. Zapoznaj się z treścią slajdów oraz zawartością okien podręcznych warstwy z państwami świata na mapach a następnie odpowiedz na poniższe pytania:

Pytanie 1: Podaj przykład państwa, którego terytorium w przeszłości zajmowały dwie kolonie należące do różnych imperiów, obecnie jest niepodległe, jednak część terytorium zajmowana wcześniej przez jedną z kolonii dąży do uzyskania niepodległości.

Wskazówka: Państwo to znajduje się w Afryce.

Pytanie 2: Podaj przykład państwa, którego terytorium w przeszłości zajmowało kilka kolonii należących do różnych imperiów, a które obecnie są zjednoczone w ramach federacji.

Wskazówka: Państwo to znajduje się w Ameryce Północnej.

Pytanie 3: Wymień trzy państwa, które powstały w wyniku rozpadu jednej z najważniejszych gospodarczo kolonii brytyjskich tuż po drugiej wojnie światowej. Jak nazywała się ta kolonia?

Wskazówka: Jedno z tych państw zajmuje drugie miejsce pod względem liczby ludności na świecie.

5. Na podstawie dostępnych źródeł oraz aplikacji *Kolonializm a czasy współczesne* odpowiedz na poniższe pytania:

Pytanie 4: Podaj państwa, do których należą obecnie następujące terytoria:

Gwadelupa

Montserrat

Aruba

Reunion

Pitcairn

Mariany Północne

Puerto Rico

Wyspa Niedźwiedzia

Svalbard

Kolonializm a czasy współczesne

Lekcja z Edu.esri.pl

Wyspa Świętej Heleny

Wyspa Bożego Narodzenia

Wyspa Wielkanocna

Pytanie 5: Przeprowadź dyskusję na temat przyczyn oraz wpływu kolonializmu na obecną sytuację gospodarczą państw Afryki, Azji oraz obu Ameryk.

Miejscowość Edinburgh of the Seven Seas na wyspie Tristan da Cunha jest uważana za najbardziej odizolowaną, stale zamieszkaną miejscowość na świecie. Najbliższa miejscowość, położona na Wyspie Świętej Heleny, jest oddalona o 2173 km!

Obie wyspy należą do tego samego terytorium zamorskiego Wielkiej Brytanii.